

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **M. K. (nyní provdaná J.)**, zast. Mgr. Radkou Dohnalovou, advokátkou, se sídlem Tábor, Převrátiská 330, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 4. 2005, č. j. 24 Az 247/2004 – 23, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupkyni stěžovatelky, Mgr. Radce Dohnalové, advokátce, se sídlem v Táboře, Převrátiská 330, **s e s t a n o v í** ve výši 6911 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 3. 2004, č. j. OAM-5815/VL-10-HA14-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že žalobkyně opustila Ukrajinu kvůli problémům s otcem a pro výhrůžky ze strany majitele baru, přičemž důvodem její žádosti o udělení azylu byla snaha o legalizaci pobytu v ČR.

Žalobkyně napadla citované rozhodnutí v celém jeho rozsahu včas podanou žalobou, ve které uvedla, že žalovaný v řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1

a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 12 zákona o azylu. Pokud jde o skutkové důvody odkázala žalobkyně na svoji žádost o udělení azylu v ČR, protokol o pohovoru, který s ní byl proveden a ostatní spisový materiál, který se vztahuje k její žádosti o udělení azylu v ČR a který má k dispozici žalovaný. Dále žalobkyně zdůraznila, že z Ukrajiny uprchla, protože se obávala o svůj život, obávala se nejen sexuálního obtěžování ze strany svého otce, ale i vyhrožování bývalého zaměstnavatele, který jí hrozil prodáním jejích vnitřních orgánů. Výhrůžky brala vážně, neboť tento muž připravil o život srážkou autem dvě ženy. Na policii se neobrátila pouze z toho důvodu, že je zde velká korupce. Její zaměstnavatel patří mezi finančně zajištěné a využívá toho ve svůj prospěch. V případě návratu na Ukrajinu se nemá na koho obrátit, s rodinou není v žádném kontaktu, nemá tam žádnou budoucnost. V České republice hledá bezpečí, má zde přítele, se kterým chce v dohledné době uzavřít sňatek.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 7. 4. 2005, č. j. 24 Az 247/2004 – 23, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl. V odůvodnění rozsudku krajský soud poukázal na to, že podle stávající judikatury chování soukromých osob může být považováno za pronásledování až tehdy, pokud je státní orgány země původu žadatele o azyl vědomě podporují, tolerují či nedokáží zajistit občanům přiměřenou ochranu. Žalobkyně by se tedy musela nejprve domáhat ochrany ze strany státu a teprve až poté, co by vyčerpala vyčerpala všechny možné prostředky k ochraně svých práv, pak by mohlo být konstatováno, že státem je tolerováno či trpěno jednání takových osob, případně že stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu práv žalobkyně. Jako jeden z důvodů odchodu z Ukrajiny žalobkyně uváděla chování svého otce, který ji fyzicky napadal a sexuálně obtěžoval. Žalobkyně sice uvedla, že požádala o pomoc policii, nicméně na její nečinnost si nikde nestěžovala, nevyužila tedy všech prostředků, které ji země původu nabízí. Stejně tak je nutno nahlížet i na chování bývalého zaměstnavatele žalobkyně. Jednání otce žalobkyně ani jejího bývalého zaměstnavatele navíc nemají žádnou souvislost s azylově významnými důvody. Soud se proto ztotožňuje se závěrem žalovaného, že nebyly zjištěny žádné důvody svědčící pro pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu a v podrobnostech odkázal na písemné vyhotovení napadeného rozhodnutí. Snahu žalobkyně o legalizaci pobytu na území ČR z toho důvodu, že zde chce žít, studovat a v budoucnu uzavřít sňatek se svým přítelem, rovněž nelze považovat za důvod, pro který je možno žalobkyni poskytnout mezinárodní ochranu formou azylu.

Krajský soud dále uvedl, že udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je vázáno na důvody zvláštního zřetele hodné pro případ, že nejsou splněny podmínky pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Na udělení humanitárního azylu není právní nárok a správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení. Důvody hodné zvláštního zřetele nejsou v zákoně definovány, nutno však dovodit, že žalobkyni shora uváděné důvody nejsou natolik závažné a naléhavé, aby bez přistoupení dalších okolností mohly být vnímány jako výjimečné. Žalovaný se vypořádal i s existencí překážky vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. Ze správního řízení nevyplynulo, že by život nebo svoboda žalobkyně v případě návratu na Ukrajinu byly ohroženy z důvodu její rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení. Neuvedla totiž žádné skutečnosti, které by o takovém ohrožení svědčily. Žalobkyně není nucena vycestovat do státu, kde jí hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu, anebo kde je její život ohrožen v důsledku válečného konfliktu. Krajský soud se proto ztotožnil se závěrem správního orgánu, že uložení povinnosti ukončit pobyt na území ČR po pravomocném ukončení správního řízení o udělení azylu není v rozporu s dalšími částmi ustanovení § 91 zákona o azylu.

Za nedůvodné shledal krajský soud i další námitky žalobkyně týkající se dodržování procesního předpisu. Z dokumentů založených ve správním spise vyplynulo, že žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí (ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu), takže vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci (ustanovení § 3 odst. 4 a § 46 správního řádu). Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplynulo, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval (ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu), takže ani tyto námitky žalobkyně nebyly důvodné. Nic ze správního spisu nenaznačovalo, že by se žalovaný nezabýval věcí žalobkyně zodpovědně a svědomitě (ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu), a protože žalobkyně uvedla tuto námitku zcela obecně, soud se jí dále nezabýval.

Proti citovanému rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Podle stěžovatelky Krajský soud v Ostravě posoudil věc v rozporu s platným právním řádem a zejména zákonem o azylu. Stěžovatelka se proto obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhuje, aby tento ve smyslu § 107 s. ř. s. přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a vydal rozsudek, kterým rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zruší a věc mu vrátí k dalšímu projednání. Stěžovatelka dále žádá o ustanovení bezplatného právního zástupce a tlumočníka pro řízení o kasační stížnosti.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka upřesnila, že podává kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Podle jejího názoru krajský soud nesprávně: a) právně a v rozporu s obsahem spisu zhodnotil, že stěžovatelka sice požádala o pomoc policii, nicméně na její nečinnost si nikde nestěžovala, nevyužila tudíž všech prostředků, které jí země původu nabízí; b) se ztotožnil s nesprávným právním názorem správního orgánu, že jednání otce a zaměstnavatele nemají souvislost s azylově relevantními důvody. Stěžovatelka poukazuje na zprávu MZV ČR opatřenou žalovaným (zejm. na č. 1. 29), ve které se podává, že sice na Ukrajině lze podat stížnost proti postupu příslušníků policie nebo jiných orgánů státní moci, nicméně je v naprosté většině případů taková stížnost odmítnuta, a to pouze na základě vyjádření úřední osoby, které se stížnost týká. Pokud žalovaný doporučoval stěžovateli využití institutu ombudsmana, nepřihlédl k tomu, že podle informací MZV proces přijetí stížnosti je složitý a závislý na ochotě úředníků se jí zabývat, přičemž i řízení před ukrajinským veřejným ochráncem práv bývá ovlivněno klanově-oligarchickými strukturami včetně regionálních mafií. V té samé zprávě se podává, že státní orgány na Ukrajině, obrátí-li se na ně občan s obavou z ohrožení nebo v ohrožení ze strany organizovaného zločinu, reagují pozitivně pouze v ojedinělých případech – pouze jedná-li se o významné politiky či podnikatele, přičemž v mnoha případech jde o krok představující pro stěžovatele značné riziko, neboť státní orgány se strukturami mafie zejm. v regionech spolupracují. Stěžovatelka tak poukazuje na to, že v jejím případě jí nelze vyčítat, že nevyužila veškerých prostředků ochrany, pokud tyto prostředky nelze i vzhledem k objektivním zprávám MZV považovat za efektivní a dle těchto zpráv mohly by naopak přinést zhoršení její situace.

Stěžovatelka dále pokračuje, že nátlak resp. sexuální a další obtěžování včetně výhrůžek prodeje do nevěstince, jak ze strany otce, tak ze strany zaměstnavatele, bylo vůči ní činěno z důvodu pohlaví, což lze posoudit jako pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu azylových důvodů dle ustanovení § 2 písm. b) zákona o azylu (SJS 364/2004). Touto otázkou se nicméně soud ani správní orgán vůbec nezabýval. Její tvrzení podporují i obecné informace ze Zprávy MZ USA z 31. 3. 2003 (č. l. 31),

dle kterých násilí vůči ženám a diskriminace žen včetně sexuálního obtěžování na pracovišti patří na Ukrajině mezi problémy, stejně jako násilí páchané na dětech.

Stěžovatelka je rovněž toho názoru, že v souvislosti s posuzováním splnění podmínek § 91 zákona o azylu v jejím případě soud v napadeném rozhodnutí nesprávně právně, v rozporu s obsahem spisu a v podstatě bez jakéhokoliv konkrétního odůvodnění, dovedl, že v případě stěžovatelky tyto podmínky splněny nejsou. Žalovaný, a následně soud, se nezabýval faktem, že stěžovatelka by v případě návratu do země původu byla vystavena nebezpečí nelidského a ponižujícího zacházení ve smyslu § 91 odst. 1 písm. a) bod 2 zákona o azylu, které jí hrozí sice ze strany osob soukromých, nicméně za situace, kdy státní orgány nejsou schopny zajistit jí dostatečnou ochranu. V případě jejího návratu na Ukrajinu by bylo vážně ohroženo její právo na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikováno pod č. 209/1992 Sb.), přičemž Evropský soud pro lidská práva ve své judikatuře dovedl povinnost státu nejen do takového práva nezasahovat, ale poskytnout v rámci své jurisdikce i ochranu před zásahy ze strany třetích osob.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný ke kasační stížnosti konstatuje, že v průběhu správního řízení nebyly zjištěny žádné relevantní skutečnosti pro udělení azylu stěžovateli na území České republiky. Potíže, které stěžovatelka v zemi původu měla s otcem a s bývalým zaměstnavatelem, nelze podřadit pod skutkovou podstatu pronásledování dle § 12 zákona o azylu, a to především s odkazem na to, že stěžovatelka rezignovala na možnost se s problémy obrátit na nadřízené policejní orgány či prokuraturu. Nelze proto předjímat, že tyto orgány by stěžovateli nepomohly domoci se jejích práv. Žalovaný dále neshledal ani žádné důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Žalovaný před vydáním rozhodnutí o neudělení azylu stěžovateli zjistil přesně a úplně skutečný stav věci a i pro řízení o kasační stížnosti odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatelka učinila během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Soud neshledal v závěrech a postupu správního orgánu nezákonnost. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka podala dne 5. 11. 2003 žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že ve vlasti měla od svých devatenácti let problémy s otcem, který ji fyzicky napadal a sexuálně obtěžoval. Když to oznámila matce, ta jí řekla, že si za to může sama. Obrátila se o pomoc na policii, ale policisté ji nepomohli, protože její otec měl na policii známosti. Svou situaci proto řešila v říjnu 1999 odjezdem do České republiky, kde si našla přítele a do ledna 2003 zde i pracovala. Po návratu na Ukrajinu začala pracovat v baru, kam v únoru 2003 přišli přátelé majitele a celý bar zničili. Majitel baru po ní požadoval částku 2.000 USD jako náhradu způsobené škody, v opačném případě jí vyhrožoval prodejem do nevěstince. Jelikož měla z jeho výhrůžek strach a doma neměla žádné zastání, rozhodla se v dubnu 2003 znovu odjet do ČR, od té doby zde žije. O azyl žádá z důvodu legalizace pobytu. Ve vlastnoručně psaném prohlášení výše uvedené skutečnosti potvrdila a dodala, že otec jí vyhrožoval smrtí a majitel baru prodejem jejích orgánů. V případě návratu do vlasti se obává výhrůžek majitele baru. Ve vlastnoručně psaném prohlášení stěžovatelka upřesnila, že žádá o azyl, neboť se ji její otec vysmíval, sexuálně ji obtěžoval a vyhrožoval ji, že ji zabije. Rovněž poukázala na to, že pracovala v baru, přičemž šéf baru byl spojen s mafii. Jeho kamarádi jednou přišli opilí, v baru všechno rozbili a způsobili tím škodu na 2000 USD. Poté šéf baru začal po stěžovatelce požadovat peníze za zničené věci. Začal ji vyhrožovat, že pokud nevrátí peníze, tak prodá její orgány a získá své peníze.

Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR posléze stěžovatelka sdělila, že poprvé odjela z Ukrajiny kvůli sexuálnímu obtěžování otcem. O tomto obtěžování pověděla své matce, ta ji však odpověděla, že si to způsobuje sama. Obrátila se o pomoc i na policii, ale tam podle jejích slov o její záležitost nejevili zájem. Počátkem léta 1998

na otce podala žalobu, ale tím vše skončilo. Nikam jinam se o pomoc neobracela. Koncem roku 1999 odjela poprvé do ČR, kde žila až do ledna 2003, kdy jí bylo zrušeno pracovní povolení. Podruhé vlast opustila v roce 2003, protože musela vrátit majiteli baru peníze. Upřesnila, že pracovala v baru, kam přišli přátelé majitele, kteří udělali velkou útratu, a poté zničili téměř celé vybavení baru. Škodu ve výši 2000 USD jí majitel podniku dal k úhradě, jelikož jí nezabránila. Vyhrožoval jí, že pokud do jednoho měsíce finanční prostředky nevrátí, tak prodá její vnitřní orgány a tím uhradí vzniklý dluh. O pomoc se na policii neobrátila, podle jejích slov by to bylo úplně zbytečné. Nepokusila se ani nalézt si zaměstnání v jiném městě nebo jiné části Ukrajiny, protože by si ji našel kdekoliv. O azyl žádá, protože by chtěla v ČR studovat, ve vlasti na to neměla dostatek finančních prostředků. Naposledy do ČR přicestovala na patnáctidenní turistické vízum, jehož platnost si posléze prodloužila na tři měsíce. Poté zde žila nelegálně, bez platného víza, navíc v říjnu 2003 ztratila cestovní doklad. V případě návratu do vlasti se obává o svůj život. Se státními orgány neměla žádné potíže. Výslovně potvrdila, že o azyl žádá i z důvodu legalizace svého pobytu na území ČR. Na podporu svých tvrzení nedoložila žádné doklady či dokumenty. Jiné důvody, které by ji vedly k odchodu ze země původu, či kvůli kterým by požádala ČR o udělení azylu, neuvedla. Na závěr pohovoru vyjádřila přání, že by chtěla v ČR zůstat, protože žije u dobrých lidí a má zde spoustu přátel a známých. Uvedené skutečnosti stěžovatelka zopakovala i při doplňujícím pohovoru ze dne 27. 2. 2004.

Podle ustanovení § 12 se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Podle § 91 odst. 1 zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí, a) pokud by byl cizinec nucen vycestovat: 1. do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo 2. do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo 3. do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo b) jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo c) jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i Krajským soudem v Ostravě. Při rozhodování o udělení azylu je rozhodující existence pronásledování za uplatňování politických práv a svobod či odůvodněného strachu z pronásledování směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, popřípadě odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti poukázala na zprávu MZV ČR založenou na č. 1. 29 až 30 správního spisu, ze které vyplývá, že možnosti domoci se ochrany před nezákonným zásahem ze strany soukromých osob (zde jejího otce a bývalého zaměstnavatele) mohou být v konkrétním případě značně ztíženy, a to z důvodu neochoty se věcí vůbec zabývat

nebo pro možné ohrožení vlivných zájmových kruhů, jež mají úzké vazby na představitele státní moci Ukrajiny. Nejvyšší správní soud tak zkoumal, zda ve skutečnostech předkládaných stěžovatelkou v průběhu správního řízení je možno vystopovat takový souběh nežádoucích procesních překážek či zjevného tendenčního jednání ukrajinských státních orgánů, jež by ve faktické rovině znemožňovalo stěžovatelce domoci se účinné ochrany, čímž by v jejím případě mohlo dojít k obsahovému naplnění pojmu pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Potřeba tohoto postupu je daná mj. i sumarizujícím hodnocením situace na Ukrajině uvedeným na konci shora citované zprávy MZV ČR, na níž spočívá argumentační těžiště kasační stížnosti, ve kterém je uvedeno, že Ukrajinu nelze považovat za zemi, kde jsou otevřeně porušována lidská práva, nicméně je asi možno ojedinělé žádosti ukrajinských občanů o azyl, zejména patří-li do některé z tzv. rizikových skupin (např. novináři), považovat za opodstatněné.

Ze sdělení stěžovatelky vyplynulo, že z Ukrajiny odešla ze dvou důvodů. Jednak pro násilí a sexuální obtěžování ze strany svého otce a jednak pro vydírání ze strany zaměstnavatele, který po ní žádal uhrazení škody na vybavení baru, ačkoli tuto škodu sama nezapříčinila. Proti jednání svého otce se nejprve bránila oznámením na policii, a když toto se jevilo neúčinným, podala na něj žalobu. V případě svého zaměstnavatele nevyužila žádného institucionalizovaného prostředku ochrany, neboť to považovala za zbytečné.

Předně je třeba konstatovat, že stěžovatelka nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, neboť nebyla zjištěna, a ani stěžovatelkou tvrzena, žádná její činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod (stěžovatelka se politicky vůbec neangažovala). Podle názoru Nejvyššího správního soudu však nejsou splněny podmínky udělení azylu ani ve smyslu § 12 písm. b) citovaného zákona, neboť zásahy ze strany jejího otce a bývalého zaměstnavatele, tedy soukromých osob, nelze považovat za pronásledování, z důvodů v zákoně o azylu jmenovaných. V obou případech se totiž jedná o protiprávní jednání odehrávající se v rovině individuálních vztahů, jež nemá povahu útlatku konkrétní sociální skupiny. Nejvyššímu správnímu soudu z dokumentů založených ve spise, jakož i z jeho obecné znalosti, nejsou známy žádné informace o tom, že by na Ukrajině bylo postavení žen, ať už právně či fakticky, odlišné od postavení mužů, a bylo proto možno o ženách hovořit jako o specifické sociální skupině ve smyslu zákona o azylu. Stěžovatelkou zmiňované násilí vůči ženám a diskriminace žen včetně sexuálního obtěžování na pracovišti je společenským problémem většiny zemí, a to i těch nejvyspělejších, aniž by tím docházelo k posunu vnímání žen jako specifické skupiny, vůči níž by docházelo k jakkoli systematizovanému útlatku. Účelem přiznání azylu je poskytnout ochranu tomu, kdo je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo cítí důvodnou obavu z pronásledování z důvodů v zákoně vymezených. Aby mu mohla být poskytnuta ochrana formou azylu, musí být prokázáno, že je nositelem určitého přesvědčení politického nebo náboženského, pro které je v zemi, jehož občanství má (v zemi jeho posledního trvalého bydliště), reálně pronásledován, nebo že je pronásledován z důvodů příslušnosti k jasně vymezené sociální skupině. Takové skutečnosti v případě stěžovatelky prokázány nebyly.

V souvislostech posuzovaného případu je potřebné také zdůraznit, že jakkoli se vymahatelnost práva z pohledu stěžovatelky mohla jevit jako nedostatečná, nelze akceptovat její naprostou rezignaci na možnosti nápravy (zejména v případě vydírání ze strany zaměstnavatele), jež jí ukrajinský právní řád nabízí. Rovněž docházelo-li k obtěžování stěžovatelky ze strany jejího otce zejména v jeho bydlišti (bydlišti jejích rodičů), nabízela se bezesporu možnost se svým otcem přerušit kontakt, přestěhovat se a osamostatnit se.

Nejvyšší správní soud nemůže odhlédnout i od skutečnosti, že stěžovatelkou uváděné okolnosti sice byly důvodem pro její odchod z Ukrajiny, nikoli však důvodem, pro který v ČR žádala o azyl. Jak sama uvedla, zažádala zde o azyl z důvodu legalizace svého pobytu v ČR, kde má zájem nadále žít se svým přítelem (nyní již manželem) a studovat. Mezi odchodem stěžovatelky ze země původu a její žádostí o azyl v ČR však není potřebná časová (stěžovatelka nepožádala o azyl bezprostředně po svém příchodu do ČR, ale až s odstupem více jak půl roku) a skutková souvislost.

Nejvyšší správní soud se ztotožnil i se závěrem žalovaného a krajského soudu ohledně překážek vycestování upravených v ustanovení § 91 zákona o azylu. Skutečnosti, na které stěžovatelka v průběhu správního řízení poukazovala, nelze podle názoru soudu podřadit pod ustanovení § 91 písm. a) bod. 2 citovaného zákona, jehož se stěžovatelka dovolává. Jakkoli by se ze shora citované zprávy MZV č. j. 1054/2003 – LP ze dne 12. 2. 2003 mohlo zdát, že stěžovatelka by se po návratu na Ukrajinu dostala do sféry osob, před nimiž z Ukrajiny utíkala, a neměla by reálnou možnost se jejich tlaku vzepřít, resp. nedomohla by se pomoci u státních orgánů k tomu povolaných, nelze podle názoru zdejšího soudu takovou situaci jednoznačně presumovat. Soud na tomto místě opětovně zdůrazňuje, že nelze akceptovat rezignaci na možnosti nápravy případného narušení jejích základních práv a svobod, jež jí ukrajinský právní řád nabízí. I v případě, že by její bývalý zaměstnavatel měl natolik silné vazby na vlivné struktury ukrajinských mafií, které by mu umožňovaly účinně se vyhnout postihu za neoprávněné vydírání stěžovatelky, což však v řízení stěžovatelka pouze naznačovala, nikoli prokazovala, lze z okolností případu usuzovat na to, že obtíže stěžovatelky měly úzkou souvislost s místem, kde pobývala a pracovala, a tudíž lze mít důvodně za to, že v jiné části Ukrajiny (mimo své původní bydliště i pracoviště) by byla mimo nebezpečí.

Ohledně závěrů učiněných shora lze poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003 – 60, který koresponduje svým právním postojem i skutkovým základem se souzenou věcí, když bylo judikováno, že *„žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami (s tzv. mafií) v domovském státě je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná a to tím spíše, pokud žadatel podal žádost o azyl až po delším pobytu v České republice a po policejní kontrole, což svědčí tomu, že důvodem žádosti nebyly problémy žalobce se státními orgány domovského státu, ale toliko snaha o legalizaci pobytu v České republice. Na žadatele se v tomto případě nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.*

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, ani nebyla shledána nepřezkoumatelnost rozhodnutí tohoto soudu spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto Nejvyšší

správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

V otázce žádosti stěžovatelky o ustanovení tlumočníka vycházel Nejvyšší správní soud, na základě § 64 s. ř. s., z ustanovení § 18 odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), podle kterého účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. V průběhu řízení však taková potřeba najevo nevzešla. Stěžovatelka podala kasační stížnost v češtině a dokázala na výzvy a poučení krajského i Nejvyššího správního soudu včas a řádně zareagovat. Za nerozhodné přitom soud považuje, zda tak činila stěžovatelka osobně nebo prostřednictvím advokáta. Otázka ustanovení tlumočníka by se tak nepochybně stala aktuální až v případě ústního jednání, které však zdejší soud nenařídil.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupkyni stěžovatelky, Mgr. Radce Dohnalové, která byla ustanovena stěžovatelce k její žádosti usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 6. 2005, č. j. 24 Az 247/2004 – 35, byla stanovena za dva úkony právní pomoci po 1000 Kč [převzetí a příprava zastoupení – § 9 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 2 x 75 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 téže vyhlášky, náhrada za promeškaný čas v rozsahu 20 půlhodin v celkové výši 1000 Kč (§ 14 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb.) a náhrada cestovních výdajů podle § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., v souvislosti s ustanovení § 7 zákona 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, a prováděcí vyhlášky č. 647/2004 Sb., ve výši 3761 Kč; celkem tedy 6911 Kč. Uvedená částka bude zástupkyni stěžovatelky vyplacena do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. května 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu